

ПРО РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ ХІМІЇ

Дзевенко М.В.^{1,2}, науковий співробітник, вчитель хімії,

Жак О.В.¹, доцент, Дубенська Л.О.¹, доцент, завідувач кафедри

¹кафедра аналітичної хімії

Львівський національний університет імені Івана Франка

²Ліцей “Львівський” Львівської міської ради

Критичне мислення – модний тренд чи необхідна навичка? Відповідь на це питання для більшості людей очевидна. Критичне мислення – це життєво важливий ресурс сучасної людини. Згідно з Концепцією НУШ, розвиток критичного мислення є одним із наскрізних завдань навчально-виховного процесу. Адже навички критичного мислення дають змогу не заблукати в інформаційних нетрях, не піддатися маніпуляціям, допомагають приймати зважені рішення та шукати шляхи вирішення проблем.

Перелік методів розвитку критичного мислення достатньо великий. Проте, який би метод не було обрано і наскільки б успішно не впроваджувалися в освітній процес технології з розвитку критичного мислення, хімія може так і залишитися для учнів абстрактним знанням, що не має стосунку до їхнього повсякденного життя. Однак, як жартують хіміки: “Хімія всюди, навколо нас і всередині нас”. І мова тут не лише про дослідити чи щось подібне, але й про інформацію, зокрема, рекламу та поради “експертів”. Напевно кожен з нас – хіміків, під час перегляду реклами або читання етикеток, ловив себе на думці, що її творці або зовсім не вчили хімію в школі, або вчили і тепер вміло маніпулюють знаннями, “розводячи” споживачів. І чому ж не згадати про такі ляпи під час вивчення хімії, тим самим надавши учням змогу застосувати навички критичного мислення та набуті знання. Наприклад, під час вивчення теми “Жири”, варто звернути увагу учнів на те, що рослині олії не містять холестерину, а потім запитати, що ж не так з рекламою деяких соняшникових олій (багато виробників ставлять собі в заслугу відсутність холестерину у своїй продукції). Щедрою на хімічні ляпи є реклама зубних паст з фтором, реклама шампунів та мийних засобів з екстрактами кашеміру, гірського кришталю, бурштину, перлів тощо. А от приклад, який сподобається хлопцям. На шиномонтажах часто пропонують закачати в колеса не звичайне повітря, а спеціальну суміш газів, де головним є азот. Нібито машина від цього їздить м’якше (азот “пружніший”). Але ж звичайне повітря на 78 % складається саме з азоту, та й усі гази стискаються однаково. Застосувати хімічні знання можна і до різноманітних порад щодо здорового харчування. Деякі “експерти” переконують, що основою здоров’я є вживання продуктів, що олузнують організм, наприклад, лимонів чи яблук. А чого варта харчова сіль з низьким вмістом натрію, про яку можна згадати як у темі “Солі”, так і у темі “Чисті речовини і суміші”.

Отже, пов’язуючи хімію з підручника з навколишнім світом, вчитель не тільки вчить учнів критично мислити, але й дає змогу застосовувати набуті хімічні знання у реальному житті.